

Bouppteckningar

En bouppteckning är en uppteckning av ett bostads tillgångar och skulder. Bouppteckningar har sedan 1600-talet upprättats vid dödsfall, förtida arv, konkurser och äktenskapsskillnader då bostaden delats. Bouppteckningen är utgångspunkt för avvecklingen av bostads tillgångar och skulder. Vad gäller dödsbostaden så avslutas bostads avveckling genom ett arvskifte mellan dödsbostads arvingar och testamentstagare. Fördelningen av bostad mellan arvingarna framgår inte av bostads uppteckningen. Arvskiften behövde inte lämnas in till domstolen och finns därför vanligtvis inte bevarade i domstolsarkiven.

Bouppteckningen låg fram till år 2005 till grund för beräkning av arvskatten. Längre tillbaka utgick denna i form av stämpelavgift (charta sigillata) på bouppteckningen vid dess inregistrering hos domstol.

I 1734 års lag, som trädde i kraft 1736, gavs för första gången en allmän föreskrift att bouppteckningar skulle upprättas efter avlidna och inregistreras hos domstol. Bouppteckningar har dock, särskilt i städerna, upprättats och lämnats in till domstol även dessförinnan. Var medveten om att bouppteckningar inte föreligger efter alla som avlidit från och med 1736. Det var först på 1930-talet som lagen blev tvingande.

Det har också visat sig vid en genomgång av ett stort antal bouppteckningar att vid enstaka tillfällen så är inte alla barn noterade. Orsaken är oklar men kan till exempel vara att de tappat kontakten med sina anhöriga.

En grundregel har varit att bouppteckningar skulle lämnas in till domstolen på den avlidnes mantalsskrivningsort. Fast egendom belägen inom en annan domstols distrikt redovisades i en särskild bouppteckning som inlämnades till denna domstol. Som fast egendom räknas mark, bebyggd mark och andelar i en gruva. Den bouppteckning som inlämnades på mantalsskrivningsorten är kanske inte alltid den enda bouppteckningen och redovisar inte alltid all kvarlåtenskap.

Bouppteckningar efter anställda vid akademistaten inlämnades till universiteten så länge dessa ägde domsrätt, det vill säga till 1852. Bouppteckningar efter adelsmän samt ledamöter av Svenska akademien och biskopar skulle till och med 1916 lämnas till hovrätterna. Dessa kategorier av bouppteckningar finns alltså i universitetens respektive hovrätternas arkiv. Göta hovrätts arkiv finns på Riksarkivet i Vadstena medan Svea hovrätts arkiv finns på Riksarkivet i Stockholm.

Förekomst

Den stora mängden bouppteckningar hos Riksarkivet i Uppsala ingår i häradsrätts-, rådhusrätts- och tingsrätternas arkiv. Där har de ordnats i särskilda serier, kallade "Bouppteckningar och arvskiften" signum F. Enstaka bouppteckningar kan finnas i andra serier, då oftast som avskrifter. I några arkiv är bouppteckningarna för vissa perioder inbundna tillsammans med småprotokollen.

Arkivet efter "Bergmästaren i Nya Kopparbergs m.fl. bergslag" innehåller en sammanhållen serie bouppteckningar i serie F III.

Bouppteckningar inregistrerade t.o.m. 2001-06-30 finns på Riksarkivet. Beställningar görs enklast på Riksarkivets webbplats, <https://bestall.riksarkivet.se/sv/bouppteckning-fran1980>. Kopior av bouppteckningar kan tillhandahållas på papper eller digitalt via e-post.

Bouppteckningar inregistrerade fr.o.m. den 1 juli 2001 finns hos Skatteverket och kopior beställs hos Skatteverket.

Register

Det finns digitaliserade bouppteckningsregister med flera sökingångar: namn, årtal, ort, yrke etc. För Södermanlands, Västmanlands, Uppsala och delar av Stockholms län sträcker sig registret i huvudsak till omkring år 1900, även om bouppteckningarna från vissa domstolar är registrerade lite längre in på 1900-talet. För Dalarnas län har endast bouppteckningar från en handfull domstolar registrerats, och då några år in på 1900-talet. Samtliga dessa register finns tillgängliga via Digitala forskarsalen, se <https://sok.riksarkivet.se/bouppteckningar>.

För Örebro län har ett registreringsarbete bedrivits i Örebro stadsarkivs regi. Registret omfattar 14 domstolars bouppteckningar fram till omkring år 1900 och är tillgängligt via Örebro stadsarkivs webbplats, <https://www.orebro.se/stadsarkivet>.

Hela landets bouppteckningar inregistrerade 1980–2001-06-30 finns digitaliserade och sökbara via en databas som är åtkomlig i Riksarkivets läsesalar.

Lästips

Per Clemensson & Kjell Andersson, *Släktforska! Steg för steg* (1983 och senare upplagor)
Per Clemensson & Kjell Andersson, *Börja forska kring ditt hus och din bygd* (2011)
Barbro Lunsjö, *Släktforskarens ordbok. Nyckeln till bouppteckningar* (2009)

Text av Anders Flood
Uppdaterad av Linda Oja
Skapad 2013-09-17
Uppdaterad 2025-05-23